

Integritet under lupen

Forståelse og forebygging av inhabilitet og interessekonflikter

Gunnar Holm Ringen, Økokrim og Politihøgskolen
Oda Krogh Læret, PwC

24. mai 2025

Agenda

**Del 1. Trusselbilde,
rettsregler og krav**

Del 2. Erfaringer fra internrevisjoner

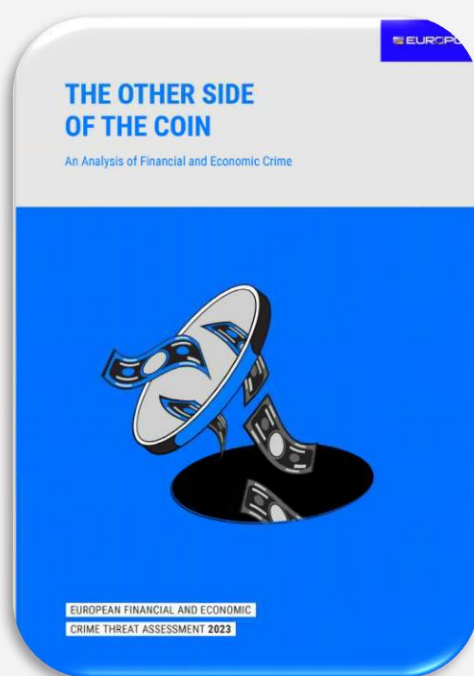
Spørsmål kan stilles underveis

Del 1 - Trusselbilde, rettsregler - fokus på habilitet, korrupsjon og innsidehandel

- 01 Trusselbildet i dag
- 02 Relevante rettsregler
- 03 Grensen mellom jussen og “VG-testen”
- 04 Dypdykk - “Tjøme-saken”
- 05 Risiko og hensyn i offentlig sektor

Trusselvurderinger og risiko

Trusselvurdering - Økokrim 2024

- Europol : Hvitvasking, korrupsjon og kriminell økonomi er kriminalitetens motor
- Fire utviklingstrekk:
 - Organiserte kriminelle aktører integrerer kriminalitet og utbytte i legal virksomhet
 - Løst sammensatte nettverk med tilgang på kompetanse
 - Sammenblanding av statlig aktivitet og økonomisk kriminalitet
 - Bruk av trusler og vold
- Økt korrupsjonsrisiko:
 - Offentlige anskaffelser
 - offentlig sektor, forvaltningen av verdifulle naturressurser og tillatelser eller lisenser
- Hvitvasking innen bygg og anleggsbransjen, eks. svarte lønninger

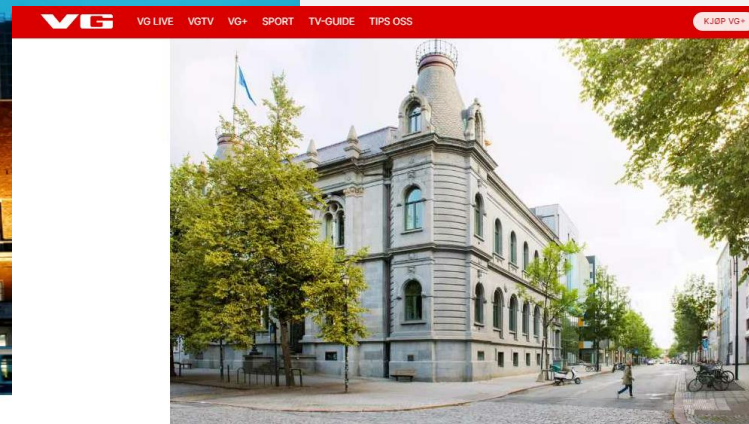

Økende interntressel

Oslo kommune anmelder ansatt for underslag

ANMELDT: Oslo kommune har bestemt å anmelde en ansatt for underslag.

HOVEDKONTORET: Sparebank1 SMN i Trondheim. Bildet er fra 2020. Foto: SpareBank 1 SMN

Fengslet i to uker: Bankansatt siktet for grovt underslag og hvitvasking

Politiet i Trøndelag har pågrepet og siktet en bankansatt for grovt underslag og hvitvasking av flere titalls millioner kroner.

Av OLA HARAM, LOUISE EBERHARD-GRAN, YASMIN SFRINTZERIS og FRANK HAUGSBØ
Oppdatert i går 07:43

Svindel

Nyheter

Bak vinduene i første etasje på dette bygget i nordre del av Stockholm finnes flere hundre postbokser. Tre av postboksene er «basen» til selskaper som svensk politi mener har lurt penger ut av norske og svenske kommuner. Foto: Thomas Frigård

**Dette er hovedkontoret til nettverket som har lurt
norske og svenske kommuner**

Relevante regler

Aktuelle bestemmelser er reglene i straffeloven, forvaltningsloven og virksomhetens egne etiske retningslinjer

Korrupsjonsbestemmelsene

Straffeloven § 387 om aktiv bestikkelse knytter straffeansvar til den som gir eller tilbyr noen en utilbørlig fordel i anledning av utøvelsen av stilling, verv eller utføringen av oppdrag.

Risikoen for foretaksstraff for aktive bestikkelser er betydelig. Gode organisatoriske tiltak mot korrupsjon i virksomheten reduserer risikoen, jf. straffeloven § 28, bokstav C.

Straffeloven § 389 om påvirkningshandel knytter straffeansvar til den som gir eller tilbyr noen en utilbørlig fordel for å påvirke utøvelsen av en annens stilling, verv eller utføring av oppdrag.

Denne bestemmelsen rammer bestikkelser av agenter/mellommenn, fordi denne kan påvirke en annens utøvelse av stilling verv eller oppdrag.

Også for påvirkningshandel kan foretak straffes.

Etiske retningslinjer

Virksomhetsspesifikke

Virksomheter kan fastsette egne retningslinjer som kan være strengere enn lovverket fastsetter. Hvilken linje virksomheten velger å legge seg på vil avhenge av en risikovurdering.

Ulovlig innsidehandel

MARs artikkel 7, det må dreie seg om opplysninger som

- er presise
- ikke er blitt offentliggjort
- er egnet til å påvirke kursen på finansielle instrumentene merkbart dersom opplysningene blir offentliggjort.

Habilitet (ikke strafferegel)

Forvaltningsloven § 6 (offentlig)

ugild når selv er part, slekt med part, særlige interesser - samt også når andre særegne forhold foreligger som er egnet til å svekke tilliten til hans upartiskhet; blant annet skal legges vekt på om avgjørelsen i saken kan innebære særlig fordel, tap eller ulempe for ham selv eller noen som han har nær personlig tilknytning til. Det skal også legges vekt på om ugildhetsinnsigelse er reist av en part.

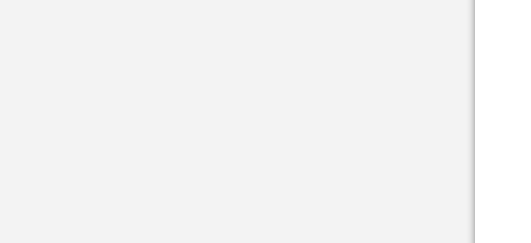

Jussen versus “VG-testen”

VG VG Live VGTV VG+ Sport TV-guide Tips oss

annonse

Alle ønselister på ett sted
ØNSK

Handlet i olje, våpen og fly: Her kan Solberg ha vært inhabil

Mens Erna Solberg var statsminister, handlet ektemannen aksjer i sentrale selskaper som blir direkte påvirket av den norske regjeringens beslutninger. Solberg varslar overfor VG at hun vil se nærmere på saker der hun kan ha vært inhabil.

VG VG Live VOTV VG+ Sport TV-guide Tips oss

61 tilbudsaviser i én enkel app

For alle tilbudene nå
En spesiell fra **VG**

Liv Signe Navarsete ved Lærdalselvi i 2012. Foto: Tor Erik H. Mathiesen / VG

Navarsete var inhabil da hun lot Beckham fiske i Lærdal

Statsforvalteren i Vestland var inhabil, da hun åpnet for at fotballikonet kunne fiske etter laks i Lærdal.

Meyer skiftet mening om egen habilitet etter BA-sak: - En prestasjon å kløne det sånn til

En ny kraftlinje kan passere rett forbi Meyers eiendom på Åstveit. Foto: Emil Weatherhead Breistein

Av Ole Martin Røssland og Geir Kville

Publisert: 21.01.25 13:23

Korrupsjon - “den utilbørlige fordel”

§ 387. Korrupsjon

Med bot eller fengsel inntil 3 år straffes den som

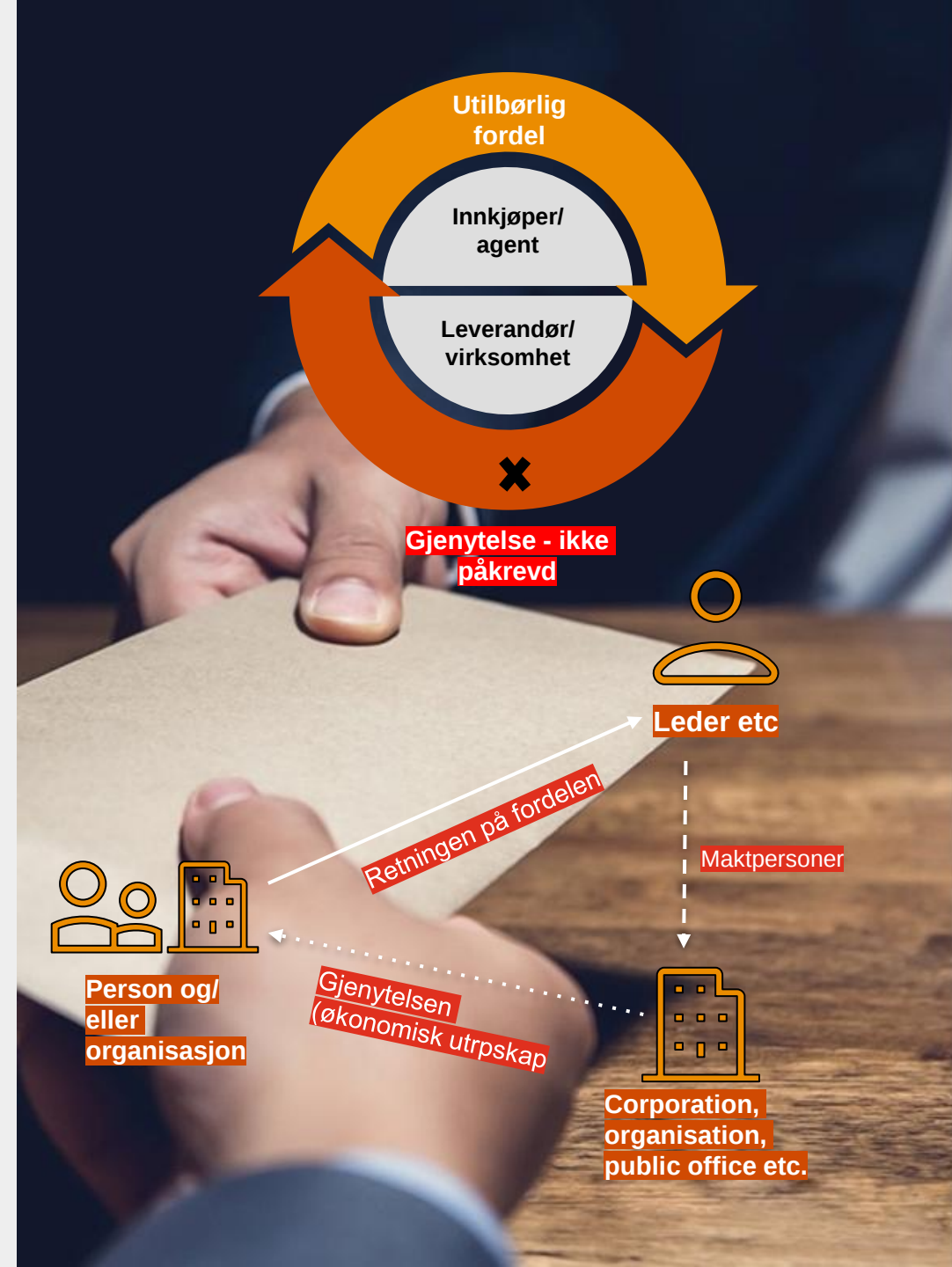
- a. for seg eller andre **krever, mottar eller aksepterer** et tilbud om en utilbørlig fordel i anledning av utøvelsen av stilling, verv eller utføringen av oppdrag, eller
- b. **gir eller tilbyr** noen en utilbørlig fordel i anledning av utøvelsen av stilling, verv eller utføringen av oppdrag.

Med stilling, verv eller oppdrag i første ledd menes også stilling, verv eller oppdrag i utlandet

§ 388. Grov korrupsjon

Grov korrupsjon straffes med fengsel inntil 10 år. Ved avgjørelsen av om korrupsjonen er grov skal det særlig legges vekt på om handlingen

- a. er forøvd av eller overfor en offentlig tjenestemann eller noen annen ved brudd på den særlige tillit som følger med hans stilling, verv eller oppdrag,
- b. om den har eller kunne ha hatt til følge betydelig økonomisk fordel,
- c. om det forelå risiko for betydelig skade av økonomisk eller annen art, og
- d. om det er registrert uriktige regnskapsopplysninger, utarbeidet uriktig regnskapsdokumentasjon eller uriktig årsregnskap

Illustrert gjennom den såkalte Tjøme-saken

Dømt til strengere straffer i Tjøme-saken

Arkitekt Rune Breili og tidligere byggesaksleder Harald Svendsen er dømt for grov korrupsjon i Agder lagmannsrett.

Arkitekt Rune Breili og tidligere byggesaksleder Harald Svendsen

FOTO: JOHN-ANDRÉ SAMUELSEN / NRK

Etter fire rettsrunder er det avgjort. Arkitekt Rune Breili og tidligere byggesaksleder Harald Svendsen er dømt for grov korrupsjon.

[Aina Beate Indreiten](#)
Journalist

[Nils Fridtjof Skumsvoll](#)
Journalist

[Rune Christoffer Holm](#)
Journalist

Publisert 4. jan. 2023 kl. 21:53
Oppdatert 5. jan. 2023 kl. 10:47

Artikkelen er mer enn to
år gammel.

AGDER LAGMANNSRETT

DOM

Avsagt:	04.01.2023	
Saksnr.:	22-118883AST-ALAG	
Dommere:	Lagdommer Lagdommer	Dag Bugge Nordén Kristine Schilling
Meddommere:	Byggmester Masterdatakonsulent Hjemmeværende Arkitekt Togekspeditor	Leif Ingar Liane Catrin Skramdal Linda-Katrin Isaksen Knut Ove Kristiansen Morten Lockert Dietzel
Siktet	Harald Svendsen Rune Breili	Advokat Knut Henrik Strømme Advokat Thomas Skjølbred
Påtalemyndighet	Økokrim	Politiadvokat Einar Salvesen Lieungh Statsadvokat Henrik Christian Horn

Kort om saken og sakens kjernespoørsmål

- Byggesaksbehandler fikk byggetillatelse på tomt, juni 2010
- Søknaden inneholdt tegninger, som var produsert av arkitekten, uten vederlag
- Omtvistet verdi av tegningsarbeidene, minimum kr. 50 000
- Forholdet kjent ifm. gransking 2017
- Retten:
 - “fordel” - Ja!
 - “I anledning stilling”? –Ja!
 - “Utilbørilig”? –Ja!

Statsadvokatene ved Økokrim satte 30. april 2020 B, født [00.00.1952], og A, født [00.00.1964], under tiltale ved Vestfold tingrett for overtredelse av:

Straffeloven 1902 § 276 b første ledd jf. annet ledd jf. § 276 a første ledd bokstav a jf. bokstav b for å ha gitt eller mottatt en utilbørilig fordel i anledning av stilling. Korrupsjonen er grov, særlig fordi handlingen er forøvd av eller overfor en offentlig tjenestemann.

Grunnlag:

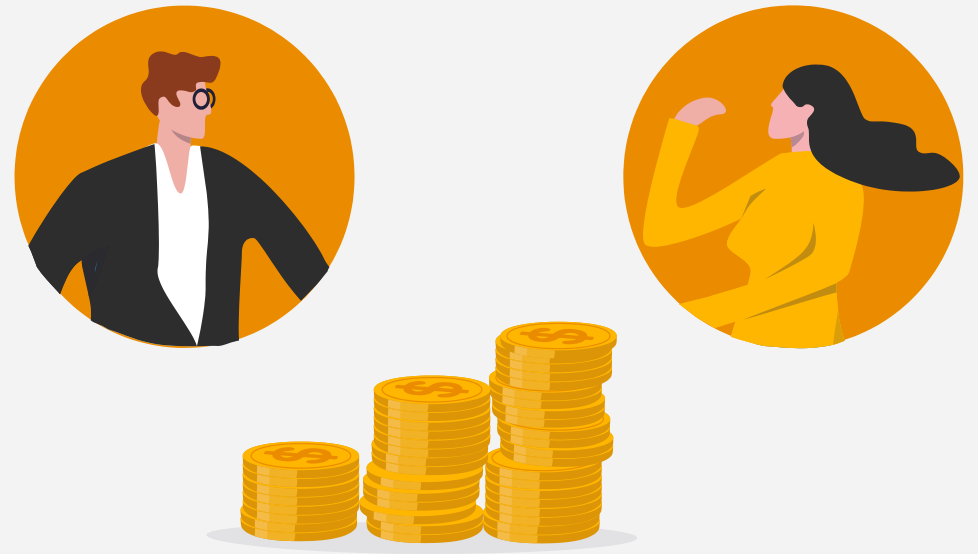
I tidsrommet april-mai 2010, i Færder, i forbindelse med søknad om tillatelse til oppføring bolighus på eiendommen [adresse1] i tidligere Tjøme kommune, mottok overingeniør (bygningssjef) i byggesaksavdelingen i Tjøme kommune, B, vederlagsfrie tjenester i form av råd, forslag til utforming og tegninger fra arkitekt A, til en samlet verdi av ca. 50 000 kroner.

Tjenestene hadde sammenheng med Bs stilling, der han blant annet hadde ansvar for behandlingen av byggesøknader fra arkitektfirmaene [virksomhet1] AS og [virksomhet2] AS, som A jobbet for.

Tjenestene B mottok fra A medførte brudd på de etiske retningslinjene som gjaldt for ansatte i Tjøme kommune. B informerte ikke sin arbeidsgiver om tjenestene.

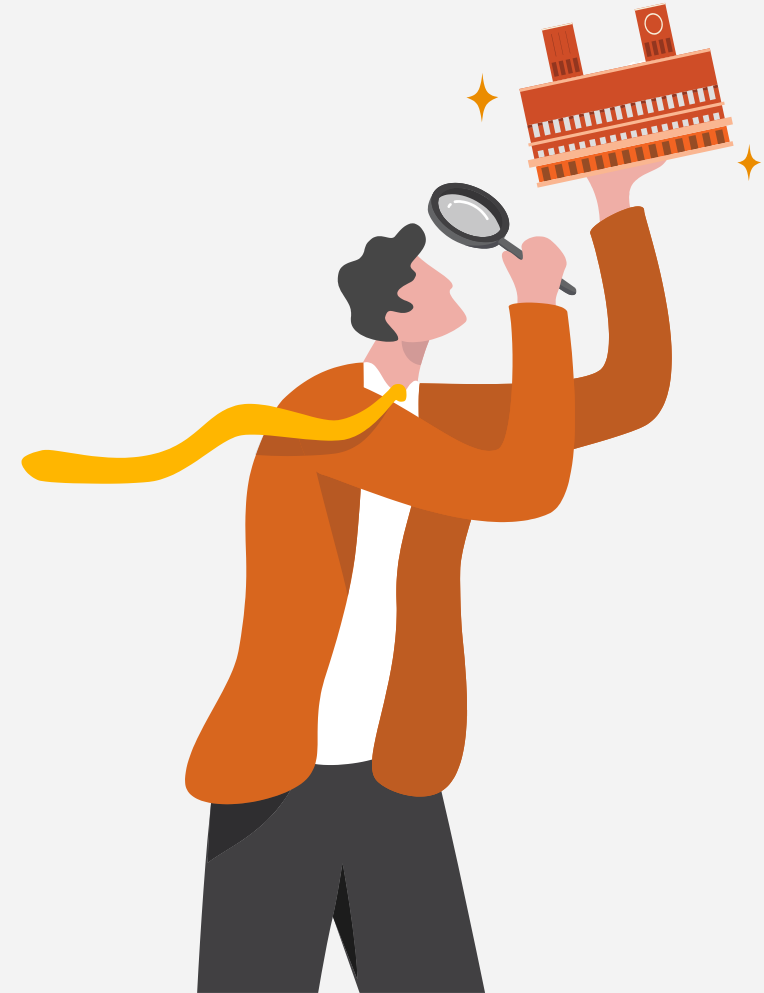
Hva innebærer dommen?

- De tradisjonelle momentene for utilbørlig;
 - Ytelsens art og verdi
 - Brudd på interne retningslinjer
 - (Stillingen (offentlig og privat sektor))
 - Åpenhet - annerledes i situasjoner hvor involverte har privat relasjon?
 - Formål - annerledes i situasjoner hvor involverte har privat relasjon?
- I anledning stilling?
 - Relasjonen er kjent?
 - Graden av knytning mellom de involverte?
 - Tidsmomentet?
 - Fordelens art betydning? Om innenfor/utenfor ens egen profesjon
- Inhabilitet, en forutsetning, et moment, ikke relevant, konsumeres?
 - Også domfellelse for brudd på tjenesteplikt, strl. § 171

Risiko og hensyn i offentlig sektor

- Lavere terskel for korrupsjon
- Høye krav til habilitet
- Stort omdømmemessig fokus
- Betydning både for offentlig sektor og de som opererer med og opp mot offentlige aktører

Del 2 - Erfaringer fra internrevisjoner

- 01 Viktigheten av godt forarbeid
- 02 Rammeverk for compliance
- 03 Ulike metodiske innretninger avhengig av metode
- 04 Dypdykk i relasjonsanalyse
- 05 Veien til anbefalinger som bidrar til forståelse og forebygging

Godt forarbeid er nøkkelen til alle gode revisjoner

Kriterier

- Hvilke føringer er virksomheten underlagt /pålagt?
- Krav fra tilsynsmyndigheter eller eiere?

Viktige spørsmål å starte med

- Har virksomheten gjennomført risikovurderinger?
- Hvor er risikoen for mulig inhabilitet størst?
- Er det områder med korrupsjonsrisiko?
- Kan ansatte ha tilgang til innsideinformasjon?

Modenhhet i habilitetsregimet

- Tonen fra toppen
- Ledelsesforankring
- Etablerte roller
- Bevissthet / kapasitet

Roller og ansvar

Forebyggende systemer

- Styrende dokumenter og veiledninger
- Risikoanalyser og vurderinger
- Risikobaserte system og aktiviteter
- Opplæring

- Åpenhet / holdninger
- Evaluering av tiltak
- Vedlikeholding av styrende dokumenter

Oppfølging og reaksjoner

Avdekkende kontroller

- Dokumentasjon av etterlevelse
- Risikobasert etterkontroll
- Rapportering av uønsket praksis/hendelser
- Fortløpende monitorering / oppfølging

Ulike metodiske innretninger avhengig av modenhet

Høy modenhet

- Bekrefte modenhet gjennom kartlegging og omfattende testing
- Råd om videre forbedring

Lav til middels modenhet

- Kartlegging av nå-situasjon (dokument og intervju)
- Råd til hvordan løfte modenhet
- Ved høy risiko: testing

Dypdykk: relasjonsanalyse (leverandører)

Metode for å identifisere ukjente dobbeltroller ansatte kan indirekte eller direkte ha med leverandører

Kartlegging av leverandører gjennom selskapets leverandørregister.

Innhenting av eier- og rolleinformasjon om leverandørene (tre ledd ut) fra tredjepart som ProffForvalt og aksjonærregisteret.

Ved behov, screening mot offisielle sanksjonslister for å avdekke regulatorisk risiko.

Leverandør og ansatt med samme bankkontonummer...

Leverandørregister					Lønnssystem		
Lev. Nr.	Leverandør navn	Adresse	Kontonummer		Navn	Adresse	Kontonummer
976327333	Nilsen Transport	Bakveien 5	1441 30 07049		Nilsen, Roger	Bakveien 5	1441 10 07049
802549	HANSE ADVOKATFIRMA	POSTBOKS 277	9686 27 21690		Olsen, Ingvild	Toftes gate 3	9686 27 21690
982922333	Autobil	Vollveien 51 B	9582 11 54678		Hansen, Jørund	Vollvn. 51	2660 11 05460

Leverandør og ansatt med samme eller lignende gateadresse...

Dypdykk: relasjonsanalyse (ansatte)

Metode for å identifisere mulige interessekonflikter for utvalgte ansatte

Kartlegging av av ansattes roller og eierskap ved å gå gjennom registrering / dokumentasjon av roller og eierskap.

Innhenter informasjon om ansattes roller og eierinformasjon fra tredjepart som ProffForvalt og aksjonærregisteret og sammenligner opp mot oppgitte roller.

Eksempel: kartlegging av registrering (ansatte)

Internrevisjonen har gjennomført gjentatte tester av ansattes registrering og funnet:

- Variasjon i registrering og lederes godkjenning av registrering
- Manglende etterkontroll
- Manglende differensiering i krav til registrering ut fra stillingsnivå

Men reduserer registrering sannsynligheten for interessekonflikter?

Utfordringer med relasjonsanalyse

- ❗ Potensielt store mengder personopplysninger
- ✅ Krever tilgang til ProffForvalt og aksjonærregisteret
- 📝 Andre land har ikke tilsvarende system, eller krav til registrering

Veien til anbefalinger som bidrar til forståelse og forebygging

Forstå virksomhetens risikoaksept

- Det er ikke nødvendigvis galt å være inhabil – det handler om åpenhet og håndtering

Samarbeid med virksomheten

- Bygg tillit – dette er ofte et område under modning

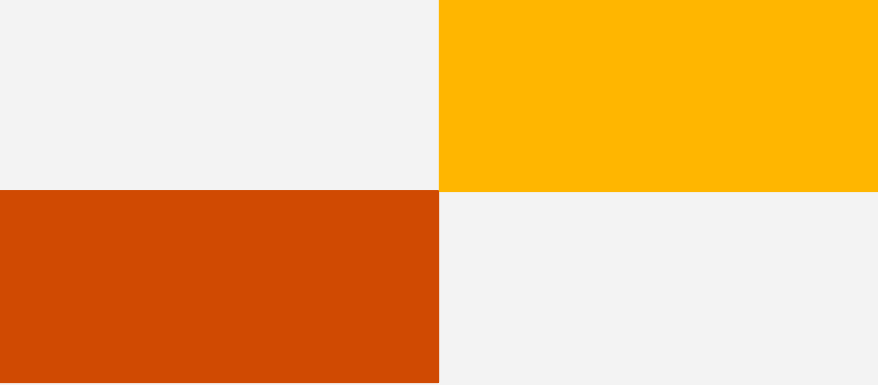
Unngå "sovepute-effekten"

- Registrering alene er ikke nok – det må følges opp med implementering, vedlikehold og kontroll

Etterlevelse krever skjønn og bevissthet

- Regelverket er komplekst og skjønnsbasert
- Opplæring og bevisstgjøring er ofte nøkkelen til etterlevelse

Takk!

Gunnar Holm Ringen

Juridisk fagansvarlig økonomisk
kriminalitet, Politihøgskolen

Telefon: 95 26 01 75

E-post:
gunnar.holm.ringen@phs.no

Oda Krogh Læret

Senior Manager i Governance,
Risk, Compliance & Internal Audit

Telefon: 45 43 02 63

E-post:
oda.laeret@pwc.com

